

חברים יקרים,

רק יצאנו מבית הכנסת ביום הכיפורים, וכבר אנו יוצאים מבתי הקבע, אל הסוכות הארעיות והמקושטות שלנו.

סוכות....

התחנה הראשונה של בני ישראל במסע שלהם ממצרים נקראה "סכות". לכן, יותר מכל דבר אחר, חג הסוכות מסמל את התחנה הראשונה ב"מסע היציאה" - מעבדות לחירות, מהבית אל המדבר. סכות עצמה הייתה במצרים, עוד לפני ים סוף. תחנת ביניים - כבר לא עבדות אבל גם עוד לא ממש חירות. סכות, אפשר לומר, היא נקודת הסף, תחנת המעבר, בין לבין. ליודעי ח"ן בלבד, סוכות זה רציף תשע ושלושה רבעים, והיא נגישה רק למי שיודע לראות....

אם פסח הוא החג שבו יוצאים בבהילות מבית עבדים, הרי שסוכות הוא החג שבו אנחנו כבר מחוץ לבית, אבל לא לגמרי. המצרים עדיין דולקים אחרינו. עוד שום דבר איננו בטוח. הסוכה הרעועה צמודה לבית הקבע שלנו. אפשר עדיין להתחרט!

לסוכה היהודית יש חוקים הלכתיים מאוד ברורים. ישנה הקפדה באשר ליחס שבין הגלוי למכוסה. החלק המכוסה חייב לגבור על החלק הגלוי. עם זאת, אסור שהתקרה תהיה אטומה לחלוטין. מבעד לסכך חייבים לראות כוכבים.

יציאת מצרים לא הייתה היציאה הראשונה. קדמה לה אם כל היציאות - יציאתו של אברהם אבינו למסע העברי הגדול. כמו ביציאת מצרים, המסע של אברהם היה מחרוזת מתמשכת של יציאות. הוא נדרש כל העת לשוב ולצאת. לפעמים הייתה זאת הוראה אלוהית, ולפעמים בצורת, רעב או מאבקים טריטוריאליים. היציאה החוזרת ונשנית היא היא מסעו האמוני של אברהם (ושלנו).

לכתחילה אברהם יוצא למסע משום שבארץ המוצא שלו הוא היה עקר. לא היו לו צאצאים, לכן מהות היציאה שלו היא מהעקרות אל הפריון. התורה מספרת לנו שהפריון, השפע, והברכה טמונים ביציאה המתמדת. הפריון לא קורה מיד, אפילו לא לאט לאט. גם לאחר שיצא עם אביו מאור כשדים הפריון היחידי שהוא זכה בו היה השפע הכלכלי. אבל לשפע הזה לא הייתה משמעות מיוחדת עבורו. הוא רצה פרי בטן. לאחר חנייה ארוכה בחרן, הוא שוב יוצא, הפעם לארץ המובטחת. בארץ כנען הוא הולך לאורכה ולרוחבה, מחפש, מתפלל, מייחל. אבל עדין הדבר המיוחל עדיין לא קורה. בלית ברירה מארץ כנען הוא יוצא למסע נוסף - הוא יורד למצרים - ארץ הנילוס הפורייה. אבל גם על גדות הנילוס הפוריים הוא אינו מוצא את הפריון האמתי שהוא מבקש לעצמו.

והוא כבר זקן, מודאג ומיואש.

ואז, באחד מרגעי המשבר הגדולים שלו, קורא אליו אלוהי היציאות לשוב ולצאת. הפעם הוא נקרא לצאת ולראות את הכוכבים:

(בראשית ט"ו, א-ז) **אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר, אל תירא אברהם! אנכי מגן לך, שכרך הרבה מאד. ויאמר אברהם, אדני אלוהים, מה תתן לי ואנכי הולך עירי... ויאמר אברהם, הן לי לא נתתה זרע... ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך. והאמן ב-ה' ויחשבה לו צדקה. ויאמר אליו, אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה.**

אברהם יוצא ויוצא ויוצא, או ליתר דיוק, אלוהים והחיים מוציאים אותו פעם אחר פעם. הוא כבר שבע יציאות. אלא שכאן הוא כבר לא יוצא לעוד מסע גיאוגרפי, אלא נדרש לצאת מהאוהל המוגן שלו, האטום והסגור, אל הלילה הזרוע כוכבים.

הפריון המיוחל - היצירתיות, הברכה, השפע - טמונים ב"מחזה", בראייה. ובשביל לראות חייבים לצאת מהקיבעון, מהתבניות הסגורות: מאור כשדים, ממצרים, ומהאוהל המוגן, אל הלילה, אל החושך, אל אינסוף-הכוכבים המנצצים, שהם כה רבים, עד שלא ניתן כלל לספור אותם.

המסע של אברהם לא נגמר כאן. הסוף הטוב עוד רחוק. הוא רק בתחנת ה"סכות" של חייו - התחנה של בין לבין - כבר לא "שם", אבל עדיין לא "שם". אבל התחנה הזו היא התחנה הכי חשובה! בתחנה הזאת עוד לא קורה הדבר המיוחל, רק חרדה גדולה וספק. בתחנה הזאת - תחנת "סכות" - נבחנת האמונה.

"והאמין בה" - אברהם האמין באלוהי היציאה, אלוהי החירות. הוא הבין שפריון תלוי בחירות, וחירות היא יציאה מתמדת. והוא מבין שאלוהי החירות הוא המוציא את האדם, מקלף ממנו קליפה אחרי קליפה, אטימות אחרי אטימות, קיר אחרי קיר, קליפות של אמונות שוא: שקיר בטון מקנה בטחון, שרכוש מבטיח אושר, שיציבות מעניקה חיי נצח. עד שכל מה שנתר זה כמה חתיכות בד, כמה ענפים ושמיים זרועים כוכבים.

ועם המעט הזה, נכונה לו עוד יציאה אחת: לצאת מהאשליה שהכוכבים אמתיים! להבין שגם הם לא באמת מה שהוא חושב שהם. גם הם - אומר אלוהים לאברהם - רק סמל מטפורי. מבעד להם תוכל "לראות" את מעין הפיריון שאותו אתה מחפש.

אחד החוקרים האהובים עלי - ואני עוקב אחריו כבר מספר שנים והזכרתי אותו בעבר באחת הדרשות שלי - הוא דונאלד הופמן, פרופסור עטור פרסים, מתחום מדעי המוח באוניברסיטת קליפורניה בארוויין. הוא טוען - ומוכיח - שהחזות הנגלית לנו דרך חוש הראייה רחוקה באופן מוחלט מהאמת. בין מה שאנו רואים לבין האמת אין דבר ולא חצי דבר. כל מה שאנחנו רואים, הוא טוען, זה כמו האייקונים שעל מסך המחשב שלנו. האייקונים לעולם אינם הדבר עצמו, אלא סמל גרפי בלבד, המייצגים חכמה עמוקה שאינה גלויה לעין האנושית. זמן ומרחב, לטענתו הם פיקציה של המוח האנושי. האבולוציה של האדם העניקה יתרון קיומי למי שמיטיב לראות מטפורות וייצוגים של האמת, ולא למי שמסוגל לראות את האמת עצמה! הופמן חוקר את התודעה האנושית, ואת היכולת של האדם לצאת מגבולות החושים שלו ומהקיבעון המחשבתי שלו, ו"לראות" (לא בעיניו הפיזיות) את האמת האינסופית שמסתתרת מבעד למסך. הופמן מבקש להכיר את מערכת ההפעלה של הקיום, זאת שמעבר למסך.

הוא לא קורא למערכת ההפעלה אלוהים - בכל זאת הוא פרופסור למדעים באוניברסיטה יוקרתית - אבל אלוהים מציץ מכל המחקרים שלו.

אברהם נקרא גם לצאת והוא נקרא גם להאמין - לצאת מגבולות החושים שלו, ולהאמין שכל מה שעיניו הפיזיות רואות איננו הדבר האמיתי, שמעין הבריאה והפיריון נמצא מעבר אליהם. שהמציאות הנגלית לו מבעד לעדשות של עיניו היא רק קונסטרוקציה מוגבלת ועקרה שיוצר מוחו המופלא ולא יותר. בעת ובעונה אחת ליהנות ממראה עיניו וגם להטיל ספק מוחלט בכל מה שהוא רואה, לדעת שהמציאות הנגלית - יפה ככל שתהיה - היא בכלל הסתרה גדולה, שהיא איננה אלא אייקונים על מסך מחשב.

וזו דורש אמונה אדירה! הסוכה, אם כן, היא סמל האמונה של האדם היוצא לגלות את מעיינות הקיום.

הסוכה כמובן חשובה, אבל **היציאה אל הסוכה** היא העיקר. וגם בתוך הסוכה, לא הקישוטים החמודים הם העיקר, אלא הכוכבים הניבטים אלינו מבעד לענפים. וגם הכוכבים הללו, גם הם אינם האמת הגדולה, גם הם לא יותר מקישוטים מרצדים, או אייקונים על מסך/סכך התודעה הענק של מוחנו.

ויש שכר למאמינים: מי שבאמת מוכן להאמין שמבעד למסך ולסכך (המציאות כפי שהיא משתקפת לנו במוחנו) נמצאת מערכת ההפעלה, יגלה את מקור הפיריון האינסופי, את השפע והברכה. **ובברכה הזאת הוא ימצא שמחה עילאית. שמחה שאינה תלויה בדבר:**

(דברים ט"ז, י"ג-ט"ו) **חג הסוכת תעשה לך שבעת ימים... ושמחת בחגך, אתה ובנך ובתך, ועבדך ואמתך, והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך... כי יברכך ה' אלהיך, בכל תבואתך ובכל מעשה ידך, והיית אך שמח.**

מאחורי "תבואתך ומעשי ידך" מסתתרת ברכתה של מערכת ההפעלה הנסתרת.

העבודה שבלב

גם הסוכה היא מטפורה. מי שמבקש למצוא את האמת ואת הברכה ואת השמחה בסוכה עצמה יתאכזב קשות. לכן, כשנצא לסוכה הערב - ומי שאין לו סוכה, מוזמן לצאת לסוכה התודעתית שלו - נזכור שאנחנו במסע מתמיד ואינסופי של יציאה מתבניות, של קילוף של כל האשליות שלנו, של ניפוץ "האמיתות" הוויזואליות, של פירוק הקונסטרוקציות שבנינו לעצמנו כדי לא לפגוש את הספק ואת חוסר הוודאות.

רק זהירות! לא צריך באמת להרוס כלום, גם לא לפרק ולא לקלף. צריך רק להאמין שמבעד לקירות התודעה שלנו מנצנצים הכוכבים, אינסוף כוכבים, ושמבעד להם נמצא מנגנון ההפעלה - או בשפה הרוחנית, הבורא - שממנו, ורק ממנו, באה הברכה, ובאה השמחה שאינה תלויה בדבר.

חג שמח, אך שמח!

אלישע